

Notkeanäkinruoho

Sjönajas
Najas flexilis

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)
Rauhoitettu (LSA 521/2021)

EU:n lajikoodi: 1833

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)
BOR suojelutaso epäsuotuisa riittämätön,
heikkenevä

Luonnehdinta

Notkeanäkinruoho on 10–20 cm korkea yksivuotinen, loppukesällä havaittavissa oleva uposkasvi. Sen varsi on runsaasti haarova. Veltohkot lehdet ovat korvakkeettomat ja hieman leveämmät kuin lähilajin hentonäkinruohon (*Najas tenuissima*) jäykät ja korvakkeelliset lehdet. Näkinruohojen siemenet säilyvät pitkään itämiskykyisinä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Notkeanäkinruoho kasvaa makeassa neutraalissa vedessä, usein kirkasvetisissä lähteisissä järvissä lieju–hiekkapohjalla. Kasvupaikoilla veden syvyys vaihtelee muutamasta kymmenestä senttimetristä pariin metriin. Laji kasvaa Suomessa vain muutamassa järvessä Hämeessä ja Karjalassa, useimmiten yhdessä hentonäkinruohon kanssa.

Nykytila ja uhkatekijät

Notkeanäkinruohon subfossiileja on löytynyt Ahvenanmaalta napapiirille asti. Sittemmin lajin kanta on romahtanut. Populaatioiden todellista kokoa on vaikea arvioida suurten kannanvaihteluiden takia, mutta laji lienee hyvin niukka. Kasvi on herkkä vesien saastumiselle ja happamoitumiselle sekä rehevöitymiselle ja sitä seuraavalle umpeenkasvulle. Vesirakentaminen, ruoppaukset ja vesikasvillisuuden niitto voivat myös olla uhkana. Lähes kaikki tunnetut kasvupaikat ovat suojelualueilla. Kasvupaikkojen suojelu ei kuitenkaan turvaa valuma-alueilla tapahtuvilta muutoksilta, jotka voivat vaikuttaa haitallisesti näkinruohojärvien veden laatuun. Valuma-alueilla olevien turvetuotantoalueiden humus- ja kiintoaineet aiheuttavat veden värin tummenemistä ja samentumista, joita laji ei siedä.

Hoitosuositukset

Näkinruohojärvien veden laadun heikentyminen ja kasvupaikkojen umpeenkasvu tulee estää. Tiedossa oleville kasvupaikoille tulee järjestää veden ja pohjan laadun sekä itse näkinruohopopulaatioiden seuranta, jotta luontaisia ja ihmisen aiheuttamia vaihteluita ja niiden syitä voidaan selvittää. Veden laatua tulee seurata myös valuma-alueilla ja estää niiltä tulevien ravinteiden sekä humus- ja kiintoaineiden pääsy näkinruohojärviin. Erilaisten hoitotoimien vaikutuksista tarvitaan lisätietoja.

Lähteet

- Issakainen, J., Kempainen, E., Mäkelä, K., Hakalisto, S. & Koistinen, M. 2011. Hentonäkinruoho (*Najas tenuissima*) ja notkeanäkinruoho (*Najas flexilis*). Suomen uhanalaisia lajeja. Suomen ympäristö 13/2011. 223 s.
- Kalliovirta, M. & Ahola, A. 2017. Notkeanäkinruoho (*Najas flexilis* (Willd.) Rostk. & W.L.E. Schmidt). Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. S. 233–236. Suomen ympäristö 1/2017.
- Kempainen, E., Mäkelä, K. & Uotila, P. 2012. Notkeanäkinruoho – sjönajas. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 243–245. Tammi, Helsinki.

Kuva: Marja Koistinen